

ЗАГУБЕНИ В ГРАДА НА МОСТОВЕТЕ

Няколко пъти, аха шофьорът да тръгне, но пак някой тича закъснял и се извинява нещо на фарси, после се суети къде точно да седне, защото местата почти са свършили, къде да сложи куфарите, о-о-о и само една вода да вземе, че и това е забравил, и аз се питам ще потеглим ли някога от тази автогара. Близко половин час след разписанието сме, когато най-сетне братата тържествено се затваря и се отправяме на петстотин километра наогул, на юг от Техеран, към град Исфахан, духовно средище на дребен Иран. Заели сме ВИП места, носим бутилки с минерална вода, чипс, сладки, а Махди ни е купил цяла торба с ябълки, като категорично отказва да му платим, изчаква автобусът да потегли и ни маха най-сърдечно на изпроводяк, чак докато изчезваме в трафика!

Възпитание ли е тази задушешност, човечност ли, или иранците с такава любов помагат на всички странници?

Кратка е радостта ми, че вече пътуваме, защото едва пълним и през няколкостотин метра започваме да събираме всевъзможни пакети, сакове, торби, чували, кашони и още какво ли не от хора, които чакат на шосето и само подават своята пратка на висящия от предната врата стюард. Всички са толкова сръчни в непривичната за нас дейност, че автобусът даже не спира, а цялата операция се извършва в движение, на бавен ход, но с много викове и много обяснения. В нея участват и резервният водач и неколцина от пътниците, а върхът е достигнат, когато шофьорът за момент дори зарязва волана(!) и става да рови над главата си за ресто...

Сами се сещате, че при подобни изпълнения излизането от Техеран отнема доста време, обаче аз си представям как бързо ще наваксаме по магистралата. Нищо такова не се случва – напротив на моите предположения, заковаваме седемдесет километра в час под звуците на иранска естрада, безкрайни разговори по мобилни телефони, постоянно сноване на пътници по тясната пътека между седалките и суетене всякакво. Все пак се носим напред, през червеникави пясъци около пътя. Сух и ка-

менист релеф, наподобяващ пустиня, се редуват с огромни скали в наситен глинени цвят, така може да бъде описан пейзажът около нас. Магистралата, по която се движим, е слабо натоварена, с перфектна настилка, пътуваме монотонно, автобусът се покаща едновременно, сякаш е лодка в реката, картините пред очите ни се сливат една в друга и неусетно заспиваме на седалките. Но – за кратко.

Слънцето залязва някъде зад грамадите от пурпурни скали и в този час на деня се сблъскваме с нова странност от иранските пътни навици – колите карат без светлини! Навън вече е почти непрогледна тъмнина, а се разминаваме с прозрачни сенки на автомобили, всеки втори – със загасени фарове! Опитваме се да разберем тази поредна аномалия в порядките, но пътниците твърдо ни убеждават, че всичко е нормално, друго обяснение така и не получаваме.

От интернет знаем: нашата спирка е терминалът „Кавех“ – нещо като централна гара на Исфахан, затова щом виждаме надпис „Кавех“, инстинктивно се надигаме, събираме си нещата и с нетърпение очакваме да ни дадат знак къде точно трябва да слезем. От целия автобус обаче към изхода се насочват само няколко баби на обща възраст поне хиляда години с по четири-пет багажа всяка. Едва пристъпят, клатят се като патници, но са подпомогнати с женетълменски от стюардите.

– Дали не трябва и ние да слезем, нали това е името? – озадачен подхващам към Филип.

– Така помня, но тук не е последната спирка.

– Да, пък и Махди предупреди да ни упътят. Значи не сме за слизане.

– Ей, ако се объркаме, не знам... дай да питаме.

– Но как ще ни разберат на английски?

Докато се навиваме разтревожени, рейсът след сложни маневри поема по шосето, а табелите „Исфахан“, както са накацали навсякъде, така изведнъж изчезват и се понасяме отново сред пустош и тъмнина. Следват минути на напрегнато виждане в

мрака и за пръв път ни завладява чувството, че нещо не е наред, а светлините на града съвсем се губят далеч зад нас, сякаш да попълнят това, което не искаме да си кажем на глас.

Почти едновременно скачаме от местата си, панически започваме да крещим на английски името на нашата спирка и в този миг отзад с викове ни отвърща вторият, грешка – първият, основният водач, той се оказва човекът, на когото Махди е дал инструкции къде трябва да ни свали. Въпросният симпатяга обаче заспа на последния рег и пропуска да каже на колежата си какъде сме, ние съответно се давим в съмнения дали сме на прав път, а резултатът е, че се движим напред към град Шираз – за там е този курс всъщност, а през Града на мостовете, Исфахан, автобусът само се отбива да разтовари бабите и нас, но ние се оказваме кутсузлии. Създалата се бъркотия има ефекта на бомба за пътниците – всички бърборят в един глас, пискат притеснено, дават акъли, стават, ръкомахат възбудено, но никой не знае и дума английски, тъй че няма как да разберем какво смятат да правят с нас. Накрая просто сядаме и се примиряваме – пленници в очакване на присъдата.

Следва кратко съобщение на екипажа. Това ни изнервя и по български започваме да си прехвърляме вината:

– Знаех си, че пропускаме терминала „Кавех“, защо ти не каза нищо?

– Но и ти мълча, нали?

Говорим високо, почти крещим, макар че след дъжд – качулка, разправията е напълно безсмислена. Прекъсва я... рейсът. Той изведнъж изсъсква и спира в отбивка на шосето, а стюардите ни поканват да слезем. Всъщност направо ни побутват към вратата. Ние машинално, не знам с кой акъл, се подчиняваме. Аз се обръщам, помахвам към пътниците за сбогом и заварвам шофьор номер едно – Спящия, да вади куфарите ни от багажното. На моите опити да разбере как е възможно да ни зареже по средата на някаква магистрала, в тъмното, в десет вечерта, на трийсет километра от Исфахан, той само се усмихва и повта-

ря: „Тенкю, менкю“. Следва кратък епюг, който никога няма да забравя: Спящия ни поглежда, посочва мъж, седнал на пейка пред порутено кафене от сковани набързо дъски, подвиква му нещо, пак ни поглежда, тупва се два пъти по сърцето, вдига глава и ръка с протегнат пръст към небето, провиква се „Аллах“ и още нещо, поглежда ни трети път – извинително – обръща се, близа в автобуса и всичко за нас приключва тук и сега!

Не съм добър в шахмата, но това си е чист мат. Стоим объркани, безпомощни, задните стопове на рейса потъват бавно в мрака, а ние гледаме с широко отворени уста от изумление и с физиономии на момчета, които имат сериозни психични проблеми. Аз муча шашардисан, а Филип изригва диви псувни! Въпреки всичко ситуацията до момента е нищо в сравнение с това, което идва следващите няколко часа...

Докато се ваикаме, старецът от пейката изведнъж се озовава до нас и говори нещо непонятно, като влачи куфарите ни към някаква купчина старо желязо, която преди половин век е била автомобил.

– Чакай, чакай, какво става тук, я ни върни куфарите! – панически викам след него.

Филип е по-решителен и се опитва да издърпа сака си от багажника. Мъжът не знае нито една дума английски, в сравнение с него шофьорите на таксита от Техеран ни се струват истински полиглоти, но най-спокойно повтаря като латерна само една дума: Исфахан, Исфахан, Исфахан! После ни дава знак да се качим отзад. Преценяваме моментално положението и колкото и безумно да изглежда, просто влизаме, като се молим да стигнем някъде, където има хора и светлини – поне това.

Шофирането не е най-силната страна на иранците – старият брадат водач се включва в кръговото с махане на ръка, без светлини, със зловец пукот от гърнето на неговата невероятна кола и аз веднага се връщам два дена назад, към нашето кошмарно приключение с порутения мотор „Симсон“.

Пътуваме четвърт час по успоредно на магистралата шосе,

изведнъж забиваме, после ту вляво, ту вдясно, между редове от къщи и не след дълго спираме пред малък магазин, а на горния етаж – жилища. Някаква сянка се мярка отпред и аз си казвам, че тук и да ни разфасоват, никои никога няма да разбере. Или да ни отвлекат за откуп, а защо не просто да ни ограбят жалките долари и смартфони и да ни изхвърлят от колата.

Шофьорът ни изчезва в къщата и повече не го виждаме. Сами сме. Ще гръмнем от напрежение. След няколко безкрайни, мъчителни минути обаче отвътре излиза млад мъж, отваря вратите на колата и се обръща към нас на чудесен английски:

– Здравейте, казвам се Фарзад Хосейни. Човекът, който ви докара тук, е моят баща. Той ми разказа какво се е случило и аз ще ви отведа до вашия хотел, не се тревожете.

– Много сме ти благодарни, моля да предадеш нашата признателност и на баща ти. Какво трябва да платим за превоза дотук? – питам аз.

– Моля ви, защо говорите така, не искаме нищо, искаме да ви помогнем!

Чак се изчервявам какви мисли минаха през главата ми само преди секунди. Бях забравил, че съм в Иран, тук хората са човечеци!

– Откъде сте? – пита ни Фарзад, докато се возим вече обратно по шосето към града.

– От България, това е малка страна в Европа, член на Европейския съюз, граничим с Турция и Гърция – обяснявам, сякаш срещу себе си имам някой дивак.

– Аз добре зная къде е България – смее се Фарзад, – ние сме далеч от Европа, но не сме глупави.

След тези негови думи се чувствам ужасно неудобно, а той продължава:

– Уча за инженер в Университета в Исфахан и съм последна година, искам да продължа с магистратура в Техеран и да започна работа по специалността, за да се грижа за родителите ми.

– Къде си научил толкова добре английски?

- Сам, по интернет, с книги, списания, филми. Иран скоро ще се отвори към света, но без английски ще сме ограничени, особено ние, младите.

Имам възможност да го разгледам спокойно по време на пътя: малко над гвайсетте, без брада и мустаци, гладко обръснат, с модерни риза, панталон, кожено яке, спретнат, с уверен поглед - той е част от новото поколение образовани иранци, тези, които се надяват в близките години държавата им да се върне отново на международната карта, където винаги ѝ е било мястото.

- Много четохме, преди да дойдем тук, но сега ще се възползвам, че събата ни срещна с теб, за да ни препоръчаш какво трябва да видим в твоя град? - питам го аз.

Той сякаш само това чака и веднага влиза в ролята на гид:

- Сигурно знаете, че Исфахан е на 2500 години, третият по големина град в Иран и първи по красота - съвсем неслучайно той е бил столица на Персийската империя между XVI и XVIII век. Местните хора го наричат Града на мостовете, защото има 11 много живописни моста, които пресичат река Заянде. Но сред всичките 11 трябва да обърнете специално внимание на моста „Хаджу“, построен около 1650 година от династията на Сафавидите върху основите на по-стар мост. Той служи като връзка между зороастрийските квартали и северните брегове. Дълъг е над 130 метра и има десетки арки. Днес, за съжаление, сушата почти е изпила реката, но пак това не отнема от величието на моста. Идете на свечеряване и ще видите тук млади хора, накацали като птички по моста, да си разменят пламенни погледи, да си подвикват, да се закачат, да се ухажват, да се загжосват. Не им трябва социални мрежи и медуи, мостът „Хаджу“ е сватовникът на моите набори.

- Вечерта сме на „Хаджу“, да си пробваме късмета с местните девойки - шегувам се аз.

- Ако не стане там, утре сутринта отивате на Площада на имамите, но си оставете време - грандиозен е. Все още се спори

Мостът „Хаджу“ на вечеряване

гали това е вторият или третият най-голям в света, съответно след „Тянанмън“ в Пекин и след Червения площад в Москва. Дълъг е 560 и широк 160 метра, един от шедевровете на персийската и ислямската архитектура. С пълно право е включен в Списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО. Отвсякъде го оградят двуетажни аркади, които свързват постройките, а те са разположени по една във всяка от четирите посоки на света. Джамия, дворец, пак дворец и на юг ще видите внушителната, бляскава джамия „Имам“, шахската джамия. А накрая на площада са портретите на нашите водачи, настоящи – Хаменей, и предшественика му – Хомейни.

Впрочем ние ги виждаме постоянно – те гледат благо и добродушно и поддържат умело култа към личността си, но подобен коментар ще спестим на нашия домакин.

Неусетно сме стигнали в самия център на Исфahan и Фарзаг търси място да паркира пред хотела ни. Веднага си личи, че градът е съвсем различен от Техеран, дори дърехите на минувачите са по-цветни, всичко е разчупено и някак по-освободено. Фарзаг влачи куфара ми и едновременно разказва за мавзолея на покойния аятолах Хомейни, построен тук след смъртта му през 1989 го-

дина. Желаящите да се простят с него били няколко милиона от цял Иран и се наложило полицията да възворава ред с водни оръдия, а тялото пренесли с хеликоптер. Предлага утре да ни води там, защото друга такава гробница няма никъде по света. А после може да се разходим по главния булевард със стотици зелени дървета и да влезем в някой от парковете, където младите си правят пикници и свирят на китари. Но най-напред в „Чехел Сутун“, защото персийските градини са чудо невиждано!

То слисва дори великия Александър Македонски, за когото историците пишат, че е опознал всичко на този свят. Създадени, за да пренесат небесния рай на Земята и да го превърнат в земен рай, те предизвикват възхищение и страхопочитание от властта на царя, символ са на божествена красота, общение с Бога, хармония между човека и природата.

Философски в тях са втъкани четири забележителни образа: Небе, Земя, Вода, Растителност. В тези времена водата вече

се налага като животворен извор на съществуването и затова присъства в градините чрез най-впечатляващи свои форми – фонтани, канали, езера, басейни, чешми, водоскоци.

Ботаника, архитектура, земеделие, естетика, инженерно-технически постижения се сливат в едно, за да превърнат персийските градини в шедьоври на човешкия гений и по-късно те да изникват по цял свят – чак до Индия. Днес в Иран има севет такива чудеса, включени в

Джамииите – символ на ислямските религия и архитектура

Списъка на ЮНЕСКО, и едно от тях е в Исфахан – прелестната градина с дворец „Чехел Сутун“.

След поредния категоричен отказ на Фарзад да вземе пари и бурната му реакция единственото, което имаме, за да изразим нашата признателност към него, е дамски комплект „Българска роза“, включващ тоалетна вода, шампоан, мокри кърпички и крем за ръце. Не ме питайте как и защо подобно нещо се е озовало в куфара на Филип и каква е първоначалната му цел. Фарзад малко се стряска и казва, че харесва момичета, но самият той не ползва дамска козметика. Опитвам се да го убедя, че това е нашият подарък за бъдещата му приятелка, а защо не за майка му? Стискаме си ръцете за довиждане и аз го прегръщам най-сърдечно – това момче ни спаси посред нощ и заслужава нашата огромна благодарност!

Едва сега усещам нечовешката умора от цялото напрежение и докато вървя към рецепцията, за секунда си представям как заспивам в стаята след освежаващ душ. Но... не ми било писано.

- Добър вечер. Имаме резервация на мое име – уверено подавам паспорта си.

- Господине, грешите, вашата запазена стая е за утре вечер.

- Не, за днес е, проверете пак!

- При нас е записана утрешна гата, съжалявам... току-що дадохме последната стая на двама французи. Нищо не мога да направя, моля, елате утре след 12 часа на обед.

Системата за резервиране на хотелски стаи в Иран е по-особена и някъде по пътя се е получило разминаване, според мен – по тяхна вина, според тях – по моя, но лошото е, че няма къде да спим, уморени сме до припадък, а вече е среднощ. Изпускам си нервите и започвам ненужен спор на висок глас с момчето за гишето. То така се шашва, че звъни на управителя, който живее в къщата отзад и вероятно отдавна спи втори сън, след като цял ден е бил на крак. Очаквам да се появи вкиснат рошав иранец, който да ни изхвърли от хотела, но вместо това след десетина минути пристига усмихнат белобрад мъж със сиво сако и очила:

- Добър вечер, разбрах, че има недоразумение със стаята ви, за съжаление, всичко е пълно и нямаме дори едно свободно легло, на което да ви съберем.

- Извинявам се за тона и за събуждането, но преживяхме кошмарна вечер, може ли поне да си оставим багажа тук и да спим на креслата във фойето?

Явно гумите ми са прозвучали толкова отчаяно, безнадежно дори, че управителят изведнъж сякаш получава просветление и извиква:

- Сецам се, мога да ви настаня в молитвената стая на половин цена!

Струва ми се, че нещо не съм разбрал неговия английски, и го моля да повтори.

- Молитвена стая, това е стая без прозорци и без легла, но пък има гуш. Ще ви постелим одеяла и ще спите блажено, на пълна тишина под погледа на Аллах.

Молитвената стая в хотела в Исфahan

Не ми харесва много идеята да ме гледа Аллах, както си спя, но нямаме избор. Все пак уточнявам, че сме християни и за нас ще бъде леко шокиращо, но ще приемам, тъй като сме в безизходица.

- Не се притеснявайте, ще кажа на момчето да закрие молитвените книги с чаршаф, за да не ви смуцават.

Няма какво повече да иска човек - персийско килимче, топла вода и свещена тишина. В такъв момент всеки би оценил малките неща в живота и би си казал: Благодарение на Бог и на Аллах добро е всичко, което завършва добре!